

efficiunt sanctificationem hominis. « Unde tanta *virtus aquae*, ut corpus tangat et cor abluat, nisi faciente verbo? » August. ibid. Ideo verba ad hominem ipsum sanctificandum diriguntur: ego te baptizo... confirmo... absolvo etc. (1).

Postremo tam in sacramentis quae solo usu constant, quam in sacramento permanente, verba possunt dici *consecratoria ex sua origine*, quia sunt verba non reicta arbitrio sed instituta et consecrata ab ipso magno sacerdote Christo Iesu ad supernaturale effectum producendum.

Iam vero verba sacramentalia triplici hoc sensu consecratoria esse, continetur ut consequens necessarium in duplice veritate: quod 1°. sacramenta sunt sacra signa immediate efficacia sanctificationis, non autem sunt signa tantum theoretica promissionum Dei; et quod 2°. verba sacramentalia sunt pars per modum formae constituens signum efficax gratiae cum materia, quae et ipsa per formam accendentem fit sacra et pars signi sanctificantis. Atqui prior illa propositio th. VI. sqq. posterior th. IV. et V. demonstrata est. Declarato ergo sensu, quo verba sint et dicantur *consecratoria*, haec veritas non alia indiget demonstratione.

Argumenta specialia duci possent, si opus esset, ex baptismo infantium, ex valore sacramentorum apud haereticos et errantes in doctrina fidei, ex doctrina Patrum invocationi ss. Trinitatis et verbis evangelicis, quibus perficiuntur sacramenta, tribuentum efficaciam ad consecrandum elementum et ad sanctificandum hominem. Profecto enim verba sacramentalia (in coniunctione cum materia ad constitendum unum signum) non minus sunt efficacia ad sanctificandos infantes, qui nec promissiones divinas et significaciones sacramenti intelligere nec fidem (actualem) concipere possunt; nam quod infantes actu credant in sacramenti susceptione, putidum esse figmentum Lutheri nemo diffitebitur, hominis scilicet, qui solis Scripturis fidem habere professus hoc miraculum absque ullo indicio Scri-

(1) Patet facile, illos Scotistas, qui sacramentum poenitentiae solis verbis absolutionis constare putabant, verba *consecratoria* hoc secundo sensu habuisse, non autem potuisse admittere *consecratoria* primo sensu relate ad materiam, quam in hoc sacramento negabant.

pturarum ex mero suo arbitrio obtrudere voluit. Porro etiam in adultis efficacia sacramentorum non ideo desinit, quod suscipientes nec verba nec totius signi significationem theoreticam et concionatoriam intelligent; imo manet efficacia, etiamsi tum conferens sacramentum tum suscipiens verba intelligenter sensu falso et haeretico. Quod sacramentum non confert actu sanctificationem, si suscipiens culpabiliter erret in fide, id non est ex defectu efficacie in sacramento sed propter obicem, quo homo se reddit incapacem gratiae. Unde in baptismate e. g. ab Arianis collato verba manebant sacramentalia, licet ab eis intellecta sensu haeretico; contra vero si illa mutarentur e. g. baptizando « in nomine Dei unius et trini », verba quantumvis orthodoxa et secundum veram fidem intellecta, iam sacramentalia non essent. Quae omnia repugnant hypothesi significationis tantummodo theoreticae et concionatoriae in verbis sacramentalibus. Praeterea verba sacramentalia sensu et modo superius declarato dicuntur in Scripturis et a ss. Patribus *consecrare ipsam materiam* sacramentorum. « Calix benedictionis, cui benedicimus » 1. Cor. X. 16. « Aqua simplex, Spiritus Sancti et Christi et Patris invocationem percipiens, vim sanctificationis acquirit » Cyril. Hier. Cat. III. n. 3; « sanctum unguentum ($\alpha\gamma\iota\omega\mu\nu\rho\omega\eta$) post invocationem, Christi donarium et efficax Spiritus Sancti (conferendi) praesentia divinitatis eius factum est » Id. Cat. mystag. III. n. 3. « Quomodo homicidam exaudit deprecantem vel supra aquam baptismi vel supra oleum vel super Eucharistiam vel super capita eorum, quibus manus imponitur? Quae omnia tamen et fiunt et valent etiam per homicidas » s. Augustinus de Baptism. l. V. c. 20. Vide Bellarmin. l. I. c. 19.

Scholion 1. Licet propria ratio et finis princeps sacramentorum novae legis constituatur in efficientia sanctificationis, non autem in obiectiva et theoretica solum significatione per modum doctrinae; hanc tamen etiam alteram rationem in sacramentis nostris Ecclesia catholica non negat, sed eam secundariam esse affirmat, quae ex virtute ac dignitate principe sacramentorum pendeat et consequatur. Theologi catholici agunt frequenter de fine secundario sa-

eramentorum ad nostram eruditionem, humiliationem, exercitationem, ut habet s. Thomas 3. q. 61. art. 1; et s. Bonaventura in 4. dist. 1. P. I. a. 1. q. 1. (1); quod idem s. Bonaventura ib. dist. 2. a. 1. q. 2. aliis verbis ait, sacramenta esse quidem in *medicamentum*, sed simul etiam in *documentum* et *ornamentum* Ecclesiae. In catechismo Romano P. II. c. 1. n. 14. causae finales institutionis sacramentorum numerantur multae: ut per signa sensibilia facilius intelligeremus supersensibilia; ut essent pignora promissionum diuinarum ad fidem et spem nostram sustentandam; ut sacramentis tamquam tesseris ac symbolis fideles internoscerentur, sacramentorum usu fidem suam palam testarentur, communione eorumdem mysteriorum velut unius corporis membra inter se visibili vinculo et mutua charitate concenterentur; postremo ut necessitas sensibilium elementorum in via salutis humanam superbiam edomaret atque comprimeret. At vero haec omnia, in quibus novatores totam rationem ac virtutem sacramentorum concluserunt, supponunt virtutem propriam sanctificantem in sacramentis et non nisi ex ea supposita deducuntur, de qua virtute sanctificante catechismus distincte agit ib. n. 27-29. Unde Concilium Tridentinum non negat, sed imo indirecte indicat, *etiam* ad hos fines quos diximus, sacramenta spectare; damnat vero haereticos, qui in his principem vel solum scopum ac totam virtutem sacramentorum constituunt. « Si quis dixerit, haec sacramenta propter solam fidem nutrientam instituta fuisse; A. S. » « Si quis dixerit, sacramenta novae legis non continere gratiam... quasi signa tantum externa sint acceptae per fidem gratiae vel iustitiae, et notae quaedam christiana professionis, quibus apud homines discernuntur fideles ab infidelibus; A. S. » sess. VII. can. 5. 6.

(1) « Expediens fuit (institutio sacramentorum) a parte aegroti: quia erat caecus quoad rationalem, ideo data sunt ei sacramenta visibilia ad *eruditionem*; erat elatus quoad irascibilem, ideo data sunt ei sacramenta corporalia ad sui *humiliationem*; erat fastiditus quoad concupisibilem, ut non saperent ei spiritualia, ideo sacramenta sunt ei data ad *exercitationem*, ne forte in unius solius perceptione vel in spiritualium tantum contemplatione sibi posset fastidium generari et tandem » s. Bonaventura 1. c.

Scholion 2. Celeber est locus s. Augustini in Io. tract. 80. n. 3, ubi videri posset s. Doctor tum verbum sacramentale habuisse velut *praedicationem evangelii*, tum virtutem sanctificandi tribuisse tantum *fidei* et non *sacramento*. Commentans in verba Io. XV. 3; « iam vos mundi estis propter verbum, quod locutus sum vobis, » ita scribit.

« Quare non ait: mundi estis propter baptismum, quo loti estis, sed ait: propter verbum, quod locutus sum vobis, nisi quia et in aqua verbum mundat? Detrahe verbum, et quid est aqua nisi aqua? Accedit verbum ad elementum, et fit sacramentum, etiam ipsum tamquam visible verbum. »

« Unde ista tanta virtus aquae, ut corpus tangat et cor abluat nisi faciente verbo, non quia dicitur sed quia creditur? Nam et in ipso verbo aliud est sonus transiens aliud virtus manens. Hoc est verbum fidei, quod praedicamus, ait Apostolus, quia si confessus fueris in ore tuo, quia Dominus est Iesus etc. Unde in actibus Apostolorum legitur: fide mundans corda eorum. Et in epistola sua b. Petrus, sic et vos, inquit, baptisma salvos facit non carnis depositio sordium sed bonae conscientiae interrogatio » (Rom. X. 8. sq.; Act. XV. 9; 1. Pet. III. 21.).

« Hoc est verbum fidei, quod praedicamus, quo sine dubio, ut mundare possit, consecratur et baptismus... Lege Apostolum et vide, quid adiungat: ut eam sanctificaret, inquit, mundans eam lavacro aquae in verbo. Mundatio igitur nequaquam fluxo et labili tribueretur elemento, nisi adderetur, *in verbo*. »

« Hoc verbum fidei tantum valet in Ecclesia Dei, ut per ipsum credentem, offerentem, benedicentem, tinguentem, etiam tantillum mundet infantem, quamvis nondum valentem corde credere ad iustitiam et ore confiteri ad salutem. »

Difficultas, ut dixi, in tota hac oratione duplex est, quod Augustinus 1°. videtur dicere, verbum *praedicationis* esse illud, quod mundat in baptismō; quod 2°. virtutem mundandi in baptismō non ipsi verbo nec verbo cum elemento sed *tantum fidei* videtur tribuere: « faciente verbo, non quia dicitur, sed quia creditur. »

Ut sensum genuinum assequamur, quatuor partes distinguimus in contextu Augustini. a) Ait generatim, *verbum fidei* esse, quod mundat, non solum extra baptismum excitando fidem et dispositionem necessariam, ut Christus dicit: mundi estis propter sermonem, quem locutus sum vobis, sed etiam in baptismo; nam sine accidente *verbo fidei* sacramentum, quod mundat, non consistit. Haec explanat et demonstrat usque ad illa: « tamquam visible verbum. » b) In ipso verbo fidei, ait, distinguatur oportet *sonus materialis*, « quia dicitur, » « sonus transiens; » tum *significatio formalis* seu potius *res significata*, quae est fidei obiectum, et cui debet respondere fides subiectiva: « quia creditur », « virtus manens. » Verbo generatim tum extra baptismum ut respondeat fides, tum in baptismo ut una cum elemento constituat sacramentum, et sacramentum corroborablat, efficacia non competit ratione *soni materialis* sed ratione *significationis formalis* et *rei significatae* per verbum: non quia sunt haec vocabula materialia, sed quia est formale verbum Dei et verbum fidei (1). Ad declarandam hanc distinctionem, quod scilicet efficacia est in verbo, quatenus est *formale verbum fidei*, pertinent textus quos ad fert. Haec usque ad verba: « conscientiae interrogatio. » c) Considerat *verbum fidei*, illud scilicet compendium symboli et professionis christiana: « in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti, » praecise ut est *forma baptismi*, atque hoc modo verbum ait esse *consecratorium* (2), quo conse-

(1) Modo non valde absimili declarat alibi virtutem divinam operantem per verbum sacramentale. « Deus aeternus est, nec tamen aqua et omnis illa actio corporalis, quae agitur cum baptizamus, et fit, et transit, aeterna est. Ubi rursus etiam illae syllabae celeriter sonantes et transeuntes, cum dicitur *Deus*, nisi dicantur, non consecratur. Haec omnia fiunt et transeunt, sonant et transeunt; virtus tamen quae per ista operatur, ingiter manet, et donum spiritale, quod per ista insinuatur, aeternum est » contra Faust. XIX. c. 16. cf. de Baptism. I. III. c. 10. n. 15.

(2). Verbum fidei quo consecratnr baptismus, ab Augustino non aliud intelligi quam ipsam *formam baptismi*, satis per se constat. « Si evangelicis verbis, in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti Marcion baptismum consecrabat, inquit I. III. de Bapt. n. 20, integrum erat sa-

crante fluxum et labile elementum constituitur baptismus; ita ut revera per elementum accidente verbo fiat, teste Scriptura, mundatio et sanctificatio. Usque ad illa: « nisi adderetur, in verbo. » d) In ultima parte ex baptismo infantium demonstrat verbi fidei, quando *sacramentale* est, propriam virtutem ad mundationem, ita ut non excitatio fidei actualis, quae in infante nulla est, et per fidem demum remissio peccati, sed *immediate iustificatio et sanctificatio* tribuenda sit ipsi sacramento. Quod vero ait s. Doctor, verbum fidei per ipsum credentem, offerentem, benedicentem, tinguentem mundare infantem, intelligi debet de ministerio offerentium et baptizantium, qui nisi crederent, ordinarie suum ministerium ad infantis baptismum non exhiberent; non autem potest intelligi ita, ut fidei eorum tamquam causae immediatae tribuatur infantis mundatio, cum is nihil minus mundaretur, etiamsi nec offerentes nec baptizans essent fideles. Hanc esse non solum in se certam et catholicam doctrinam sed etiam sententiam Augustini, patet ex omnibus eius disputationibus de baptismo haereticorum adversus Donatistas; et speciatim de fide offerentium tamquam conditione ordinaria, ut parvuli perducantur ad baptismum, non vero causa eorum iustificationis, legi possunt, quae habet ep. 98. n. 2. 5. ad Bonifac.

Quare si obiicitur: iuxta Augustinum verbum in sacramento est verbum *praedicationis*; et illud dicitur efficax non in se quatenus dicitur, sed solum ratione fidei quatenus creditur, respondendum est ad 1um: considerat Augustinus verbum evangelicum quod praedicatur, tum generatim ut *verbum Dei*, tum speciatim quatenus compendium verbi fidei constituit *formam baptismi*, concedo; considerat verbum *praedicationis in ipso baptismo, subdistinguo*: considerat verbum fidei ut *formam consecrantem* et una cum elemento constituentem sacramentum, quod mundat a peccato, concedo; considerat verbum in baptismo ut propositionem doctrinae, nego. Respondeo ad 2um: verbum dicitur efficax

cramentum, quamvis eius fides sub eisdem verbis alind opinantis quam catholica veritas docet, non esset integra sed fabulosis falsitatibus inquinata. »

non in se sed ratione fidei, *distinguo*: dicitur efficax non ratione soni materialis, sed ratione rei significatae, et quatenus est verbum fidei obiectivae, concedo; dicitur efficax non ipsum verbum consecrans et cum elemento constituens sacramentum, sed efficacia tribuitur fidei subiectivae, nego. Vide Bellarminum l. I. c. 20; Vasquez in 3. P. T. II. disp. 129. c. 4. n. 53. seqq. cf. s. Thom. 3. q. 60. a. 7. ad 1.

THESES X.

De modo et ratione intestina, qua sacramenta novae legis non solum sint conditio necessaria sed vera causa gratiae.

“ Ut supernaturalis dignitas sacramentorum et ex ea modus intel-
ligatur, quo ea non solum sunt conditio necessaria sed vera causa
collationis gratiae, tenendum est principium, quod sacramenta dum
fiant, sunt moraliter actiones Christi redemptoris et summi sacer-
dotis, quas ad passionis suae fructum singulis applicandum ipse pri-
mum instituit, et per ministros sua auctoritate fungentes iugiter exse-
quitur. Unde 1º. sacramentis inest supernaturale pretium et dignitas
obiectiva, quae ex Christi meritis promanans exigit eorum qui ini-
tiantur, sanctificationem; atque ideo sacramenta sunt *verae causae*
morales collationis gratiae. Ex eodem principio praeterea 2º. sacra-
menta sunt practica signa et tamquam realia verba Dei sanctificato-
ris, quibus per suos ministros operationem suam sanctificantem ex-
primit; unde sicut in aliis verbis Dei practicis extraordinariis ita
et in sacramentis velut verbis Dei practicis ordinariis, non quidem
sonus transiens sed virtus manens (1), quae in se invisibilis per si-
gnum visibiliter manifestatur, *physice* operatur effectum significatum.”

I. Principium, quod ponimus instar fundamenti, indu-
bitatum est. Si enim ipsum ministerium docendi nomine
et auctoritate Christi exercetur ab Ecclesia, multo magis
in omnibus ritibus sanctificantibus, cuiusmodi sunt sacra-
menta, Ecclesia et quivis Ecclesiae minister gerit morali-
ter personam Christi (2) ex ipsius institutione ac mandato

(1) Augustinus in Io. tr. 80. n. 3; contra Faust. XIX. c. 16. cf. s. Th. 3. q. 62. a. 1.

(2) “ Per quemlibet ministrum detur, illius est baptismus, de quo dictum est: hic est qui baptizat (Io. I. 23.)... Itaque invenimus dictum ab Apostolis, et gloriam meam quamvis utique in Domino, et ministe-
rium meum, et evangelium meum, quamvis utique a Domino imperti-
tum et donatum; baptismus autem meus, nemo dixit eorum omnino.

pro Christo legatione fungens. Matth. XXVIII. 18. 19; Io. XX.
21-23; Eph. V. 25. 26; 1. Cor. IV. 1. (cf. I. 13-16.); 2. Cor. V. 20.
Est hoc evidens ex ipsa natura ministerii et actuum exer-
cendorum; repugnat enim profecto, ut actus illi externi ab
homine positi habeant valorem ad iustificationem et gra-
tiam conferendam initiato, nisi quatenus ex institutione
Christi et auctoritate et potestate a Christo delegata exer-
ceantur. Unde etiam in forma ipsa et in ritu administrationis
haec potestas delegata et actio exsequenda nomine Dei et Chri-
sti expressa reperitur; sacramenta enim in nomine ss. Tri-
nitatis, et a ministris ex praescripto Christi institutis con-
secrantur. Expressissime vero haec moralis gestio personae
Christi ex parte ministri cernitur in consecratione Eucha-
ristiae sacramenti sacramentorum, ex quo tamquam ex exem-
plari eadem functio et actio nomine Christi etiam in cete-
ris sacramentis intelligeretur, etiamsi in eorum ritu ipso
minus perspicue esset exhibita. « Consecratio quibus ver-
bis fit, et cuius sermonibus? Domini Iesu. Nam reliqua
omnia in superioribus a sacerdote dicuntur, laudes Deo de-
feruntur, oratio petitur pro populo, pro regibus, pro ce-
teris; ubi venitur, ut conficiatur venerabile sacramentum,
iam non suis sermonibus utitur sacerdos, sed utitur ser-
monibus Christi. Ergo sermo Christi hoc conficit sacra-
mentum. Quis est sermo Christi? Nempe is, quo facta sunt
omnia. Iussit Dominus, et factum est coelum, iussit Dominus,
et facta est terra... Si ergo tanta vis est in sermone Domini
Iesu, ut incipient esse quae non erant, quanto magis operato-
rius est, ut sint quae erant, et in aliud commutentur?... Non
erat corpus Christi ante consecrationem, sed post conse-
crationem, dico tibi, quia iam corpus est Christi. Ipse di-
xit et factum est, ipse mandavit et creatum est. Tu ipse
Neque enim omnium aequalis est gloria, nec ministrant (in verbo et
opere) omnes aequaliter, nec aequali prudentia sunt omnes praediti,
et in evangelizando alius alio melius operatur, et ideo potest dici alius
alio doctior in ipsa doctrina salutari (quam inde aliquo modo potest
dicere suam); alius autem alio melius baptizatus dici non potest, sive
ab inferiore sive a maiore baptizatur » (et ideo baptismus non est Cephae
vel Pauli vel Apollo, sed Christi tantummodo). S. August. de Ba-
ptismo l. V. n. 14. 16.

eras, sed eras vetus creatura; posteaquam consecratus es, nova creatura esse coepisti » (de Sacram. l. IV. c. 4. inter Opp. Ambros. T. II.). Quando haec vis ad commutandum in sacramento Eucharistiae, et ad innovandum hominem in omnibus sacramentis tribuitur sermoni Christi, facile patet, non intelligi solum sermonem esse Christi, quatenus olim dictus est a Christo; sed quatenus sermonem instituit ut suum repetendum iugiter per saeculorum decursum, et quatenus nunc, cum fit consecratio, eum sermonem ipse dicit per suos ministros. Ideo distinguuntur, quae usque ad confectionem sacramenti *dicit sacerdos*, quamvis et illa plerique sint sermones olim a Christo dicti, et quae fiunt in confectione sacramenti, ubi sacerdos iam non suis sed *Christi sermonibus* utitur, dum ipse nomine Christi et Christus per ipsum ut ministrum enuntiat sermonem operatorium.

Praeterea haec doctrina de Christo magno sacerdote, qui perpetuo ipsa signa sacramentalia et sacros externos ritus sacramentales administret ut actiones suas non quidem visibili exsecutione sed invisibili maiestate, quod ea peragat per ministros ipsius nomine et auctoritate fungentes; haec inquam doctrina multipliciter declarata est et principii fundamentalis instar propugnata in controversia cum Donatistis de valore sacramentorum independente a fide et meritis ministri. Vide s. Augustinum in Io. tract. V. nn. 9. 11. 13. 15. 18-20; tract. VI. nn. 6-8; et passim in ll. adversus Donatistas. « Hic (Christus) est, qui baptizat in Spiritu Sancto; nec sicut Petilianus dicit, iam baptizare cessavit, sed *adhuc id agit, non ministerio corporis sed invisibili opere maiestatis* » contr. litt. Petilian. 1. III. c. 49. n. 59. « Petrus baptizet, hic (Christus) est qui baptizat; Paulus baptizet, hic est qui baptizat; Iudas baptizet, hic est qui baptizat » in Io. tract. VI. n. 7. Cf. s. Ambros. ep. 63. n. 38; s. Pacian. ad Sympronian. ep. 3. n. 7.

S. Thomas hoc ipsum principium hisce verbis completitur. « *Agens principale* in baptizando est ipse Deus per auctoritatem, et ipse Christus secundum quod homo, cuius meritum operatur in baptismo; et ex plenitudine divinae bonitatis et (plenitudine) gratiae Christi pervenit gratia ad

baptizatum... Baptismus non est instrumentum agens in virtute ministri, qui et ipse *instrumentum est agens in virtute Christi et Dei* » 4. dist. 5. q. 2. a. 2. sol. 2. et 3.

II. Iam ex praesupposito principio explicatur, quomodo ipsae actiones sacramentales, ipsaque visibilia signa iuxta Christi institutionem posita non solum sint *conditio necessaria*, sed sint *verae causae morales* collationis gratiae.

Christus meritum et pretium redemptionis complevit in cruce; » una enim oblatione consummavit in aeternum sanctificatos, » Heb. X. 14; IX. 12. 25. 28. etc. Non tamen ideo iam etiam nullis intervenientibus conditionibus et causis subordinatis, in effectu ipso remissionis peccatorum et sanctificationis meritum Christi est singulis applicatum (vide tract. de sacrificio Euch. th. V.). At Christus redemptor sanctificatione et meritis per passionem et mortem suam consummatis etiam meruit, ut posset instituere sacramenta tamquam suas operationes sacras ad applicationem pretii sui sanguinis pro singulis, dum perpetuo per suos legatos ea administraret. Unde meruit Christus supernaturale pretium et supernaturalem dignitatem sacramentorum; et horum dignitas, tum quatenus Christus redemptor ea ex suis meritis instituit, tum quatenus ipse principaliter ea per suos ministros dispensat, tota derivatur ex dignitate personae et ex pretio sanguinis redemptoris. Non intelliguntur itaque sacramenta operationes Christi tamquam nova augmenta meritorum eius, quod sane absurdum foret opinari; sed eorum dignitas et pretium supernaturale fundatur in satisfactione ac meritis completis in cruce. Dici potest sacramentum nomine et auctoritate Christi administratum exhibere coram Deo pretium sanguinis Christi in cruce effusi; sicut etiam interpellatio Christi pro nobis in coelo non est per novum meritum, sed est exhibitio meritorum Christi in cruce consummatorum (vide tract. de Incar. th. LI.). At supposita tali Christi institutione sacramentorum fundata in pretio infinito suae passionis ac mortis, et supposita Dei acceptatione huius sacrae actionis symbolicae ad effectum applicationis meritorum Christi, sacramentum nomine Christi administratum ipsa sua dignitate derivata ex Christi meritis exigit, con-

stanti lege praesentis ordinis reparati, collationem gratiae, ad quam est institutum. Christus in cruce complevit redemptionem universalem voluntate quodammodo antecedente; in sacramentis et per sacramenta sua rite exhibita eam applicat particulariter ad iustificationem peccatorum et sanctificationem iustorum voluntate consequente.

Ex his intelligitur coniunctio sacramentorum in Scriptura et communi Patrum doctrina cum Christi passione et morte tamquam causa meritoria principe, ex qua virtutem suam mutuantur; sicut vicissim explicatio proposita ex illis Scripturae et Patrum sententiis vindicatur et vera esse demonstratur. « Christus dilexit Ecclesiam et *seipsum tradidit pro ea*, ut illam sanctificaret *mundans lavacro aquae in verbo vitae* » Eph. V. 25. 26. Finis, cur Christus se tradidit in passionem ac mortem, dicitur esse, ut sanctificaret Ecclesiam mundans per sacramentum. Igitur a) meritum mortis Christi est, ex quo instituit sacramentum sanctificans; et ad hunc etiam finem se tradidit, ut mereretur hanc sui sacramenti dignitatem. b) Christus non solum in actu mortis sua meruit sanctificationem Ecclesiae, sed hanc sanctificationem particulariter applicat per sacramentum, quo ipse, utique per suos ministros, Ecclesiam dicitur mundare. c) Hoc pretium lavaci in verbo vitae seu baptismi est igitur derivatum ex eius persona, qui morte sua meruit, ut institueret talis pretii sacramentum, et qui perpetuo ipse illud principaliter administrat. Hinc « *quicumque baptizati sumus in Christo Iesu, in morte ipsius (ἐις τὸν θανάτον ἀντου in mortem ipsius) baptizati sumus* » Rom. VI. 3; non solum quod mors Christi est exemplar mortis, qua in baptismo morimur peccato, sed etiam quia baptismus continet pretium mortis Christi, atque adeo, dum mergimur baptismo, velut mergimur in mortem Christi, quae est vita nostra, ut per ipsum baptismum moriamur peccato, quod est mors animae, morientes autem morti vivamus (1). Cf. Coloss. II. 12; 1. Cor. XI. 26.

(1) « Ut per mortem destrueret eum, qui habebat mortis imperium » Heb. II. 14. « Ero mors tua, o mors » Os XIII. 14. Mors mortis est vita, negatio privationis seu perfectio privationi contraria.

In hanc sententiam intelligenda est communis Patrum doctrina, quando dicunt, sacramenta ex latere Christi h. e. ex consummata eius passione fluxisse (Ambrosius, Chrysostomus, Augustinus, Leo M., Cyrillus Alex. cf. Suarez in 3. P. T. I. disp. 39. sect. 3.); sacramenta esse rubentia sanguine Christi: « unde rubet baptismus Christi, nisi Christi sanguine consecratus? » (Augustinus in Io. tract. 11. n. 4.); constare sacramenta propria sanctitate propter eum, a quo sunt instituta (Id. contr. Crescon. IV. 16.); baptizari nos in sanguine Christi per lavacrum regenerationis (Hieronymus in Is. I. 11.); aquam baptismi habere gratiam Christi (vulgatus Ambrosius de Sacrament. I. 5.); sacramenta continere gratiam (Concil. Florent. et Trident.).

S. Thomae doctrina post ea, quae dicta sunt, melius intelligitur. « Humana natura in Christo, inquit, erat velut quoddam organon divinitatis, et ideo humana natura aliquid communicabat in operatione virtutis divinae (cf. tract. nostr. de Incarn. th. XL.)... Unde sanguis Christi pro nobis effusus (1) habuit vim ablutivam peccatorum: Apoc. I. 5. lavit nos a peccatis nostris in sanguine suo; et Rom. III. 24.

(1) Intelligitur hac locutione, ut patet, satisfaciens et meritoria effusio sanguinis et voluntaria pretiosissimae vitae oblatio cf. 3. q. 48. a. 1. ad 1. Haec sanguinis effusio est causa, sane *moraliter* h. e. meritorie non autem *physice* efficiens remissionem peccatorum, et haec ipsa causalitas seu hoc pretium satisfactorum et meritorum derivatur in sacramenta. Distinguit quidem s. Thomas in passione Christi rationem causae, ut est *meritoria* et ut est *efficiens* nostrae salutis, nec tamen ideo tribuit ei operationem salutis per efficientiam *physicam*; his enim non inibibus causae *meritoriae* et *efficientis* non tam designat duplum diversum modum efficientiae in ipsa passione, quam potius diversam relationem ad subiectum, quod per passionem Christi est causa salutis nostrae. Si passio Christi refertur ad Deum absolute spectatum, qui illam aeterno consilio ordinat ad nostram salutem et per eam nos vult salvare, passionem appellat causam instrumentalem *per modum efficientiae*, non vero causam meritoriam; quia Deus absolute spectatus non sane meretur sed efficit nostram salutem. Quando autem passio refertur ad Christum hominem, qui nostram salutem per passionem meretur, ita spectatam eam dicit causam *per modum meriti* 3. q. 48. a. 6. ad 3; q. 49. a. 1; cf. 3. dist. 19. q. 1. a. 1. sol. 1; Vasquez in 3. P. disp. 133. c. 4.